

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה)

אריה ליבוביץ

2. tefilin with tefilah relates to korabn, and mincha also corresponds to בין הערבים. תמיד של בין הערבים.
- B. Potential Reasons NOT to wear them.
 1. גוף נקי because we only wear them for davening. רא"ש מנחות הלכות תפילין. גוף נקי. Rav Nebhenzal - if you are davening mincha you already have a גוף נקי.
 2. יוהרא. Gra (cited in כתר ראש) says it isn't because really required הדין and others should learn from you. Also if intentions are לשם שמים it isn't יוהרא. שו"ת תשובות. יוהרא - although he is in favor, is concerned for יוהרא.
 - a. שו"ת אגרו"מ או"ח ד:לד - Rav Moshe says if you come from a place that wears, you can continue to wear and don't worry about יוהרא
 - b. תשובת מו"ר הגר"צ שכטר שליט"א - to wear when nobody else is doesn't just look like יוהרא, it is the very definition of יוהרא!
 3. Nobody's ever done it. שו"ת רמ"ע מפאנו - the מדקדקים did it, but even if Yehoshua bin Nun tells you not to wear them still should wear them.
- C. Source to only wear for shacharis. משך חכמה בראשית יד:כג
- IV. Hanhagos of Gedolim.
 - A. ביצחק יקרא על המשנ"ב הל' תפילין - many gedolim davened to wear tefilin.
 1. ראשית חכמה שער הקדושה פ"ו אות ס' - seems to be minhag of Eretz Yisrael to wear at mincha.
 - B. Commitment and Complexity (Rav Amital) - none of the gedolim did it so we shouldn't even consider it.

1 - ביאור הלכה סימן לו ד"ה * מצותן וכו'

• מצותן וכו' - עיין בפמ"ג שמסתפק אם מן התורה חייב כל היום או מן התורה די ברגע אחד שמניח ומדברגן כל היום ובטלוה עכשיו שאין לנו גוף נקי ומסיק דעיקרן של דברים דאם לא הניח יום א' כלל לתפילין ביטל מ"ע ובהניח רגע עליו קיים המצוה אבל מצוה מן המובחר מן התורה להיותן עליו כל היום וכו' עיין שם. ובספר ישועות יעקב פסק דמן התורה מצותן כל היום עיין שם. ועיין בספר א"ר שמוכח מדבריו דמי שידוע שיש לו גוף נקי אין לו לפטור א"ע ממצות תפילין כל היום. ופשוט דכונתו אם יודע שיוכל לזהר א"ע ג"כ מהיסח הדעת דהיינו עכ"פ משחוק וקלות ראש כמו שכתבנו לעיל בכלל כ"ח ע"ש. ועיין בספר מעשה רב שכתב דאם חושש ליוהרא בפני הבריות מותר בשל יד לבד. ומ"מ טוב לעשות של ראש קטן והרצועות יהיה ג"כ מכוסות מליכך בשל יד לבד עכ"ד ואשרי המקיים כדינו כמשאחז"ל במגילה כ"ח שאלו תלמידיו את ר"א במה הארכת ימים א"ל וכו' ולא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין:

2 - תלמוד בבלי מסכת שבת דף מט עמוד א

אמר רבי ינאי: תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים. מאי היא? אביי אמר: שלא יפיח בהן. רבא אמר: שלא יישן בהן. ואמאי קרי ליה בעל כנפים? שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל, שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו. והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק. ראהו קסדור אחד - רץ מפניו, ורץ אחריו. וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו, אמר לו: מה זה בידך? אמר לו: כנפי יונה. פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה. לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים. ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות? - משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה, שנאמר +תהלים סח+ כנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה מגינות עליה - אף ישראל מצות מגינות עליהן.

3 - הל' הגר"א ומנהגיו לר"מ שטרנבוך סימן לט

מוכח שמצוותן כל היום מדברי הר"ן ורשב"א בפ"ד דשבת ונמוקי יוסף פ"ח דסנהדרין שהקשו מאלשע בעל כנפים נימא יהרג ואל יעבור אף שהתפילין היו על ראשו וא"כ קיים באותו יום מצות תפילין החובה מה"ת כל היום ע"ש.

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה)

אריה ליבוביץ

וכן בתוס' סוכה (מה. ד"ה אחד) משמע שמצותן כל היום. אבל בכ"מ פ"ה דיסודי התורה מוכח שאין חיוב אלא פעם ביום ולע"ד ראייה לכך התוספתא פ"ו דברכות "מאימתי מניחין בשחרית, לא הניחין מניחין כל היום", ומשמע שהחיוב כל יום ויום דוקא.

4 - הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות תפילין

א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים. מ"ט. אביי אמר שלא יפיח בהם. ורבא אמר שלא יישן בהם לומר לא שיהא צריך כאלישע בעל כנפים אלא שיכול ליהרר משינה ומהפחה כמוהו. דכיון דאירע לו נס בתפילין מסתמא היה שומרן בטהרה. והאידינא שאין רגילין להניחין אלא בשעת תפלה בקל יכול אדם ליהרר באותה שעה

5 - תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מד עמוד א

אמר רב ששת: כל שאינו מניח תפילין - עובר בשמונה עשה

6 - רמב"ם הלכות תפילין פרק ד הלכה כה

קדושת תפילין קדושתן גדולה היא שכל זמן שהתפילין בראשו של אדם ועל זרועו הוא עניו וירא שמים ואינו נמשך בשחוק ובשיחה בטילה ואינו מהרהר מחשבות רעות אלא מפני לבו בדברי האמת והצדק לפיכך צריך אדם להשתדל להיותן עליו כל היום שמצותן כך היא. אמרו עליו על רב תלמידו של רבינו הקדוש שכל ימיו לא ראוהו שהלך ארבע אמות בתא תורה או בלא ציצית או בלא תפילין

7 - הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות תפילין

והיה אומר ה"ר יונה ז"ל דמתוך דברי הרמב"ם ז"ל (פ"ד מהל' תפילין) מצאנו תירוץ לדבר זה דלא הוי היסח הדעת אלא כשעומד בקלות ראש ובשחוק. אבל כשעומד ביראה ומתעסק בצרכיו אע"פ שעוסק במלאכתו ובאומנתו ואין דעתו עליהם ממש אין זה נקרא היסח הדעת. דאי לא תימא הכי היאך יכול אדם להניח תפילין כל היום וכן נמי כשמתנמנם אין כאן היסח הדעת כי הוא שוכח הבלי העולם ואין כאן קלות ראש.

8 - שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן לט

לא דינו שמצות תפילין רפויה היא בידנו משנים קדמוניות אלא שקמו מן המוחזקים בחכמה וחסידות להפריע את העם ממנה בשעת התפלה, ותשובתנו אליהם:

על ראשון ראשון, כי ודאי הנחתן במנחה מדת פרושים היא ואין להפלא מדוע לא נתאמצו רבנן בתראי להזהיר עליה לכלל ההמון כי נרפים אנחנו הלואי ולא נעיד עדות שקר בעצמנו ולא יעבור עלינו ק"ש שחרית בלעדיהם, אבל כל אדם המוני שיהיה או תלמיד אם אין לבו פנוי לתפילין אף מנחה לא יתפלל, כי התפלה צריכה נקיות הגוף וטהרת המקום וזך הלב הרבה יותר מן התפילין, שהרי הבית האמצעי שבמרחץ אסור להתפלל בתוכו ומותר לעמוד שם ותפילין בראשו כדתיניא בפרק יציאות השבת הביאה הרב במסכת ברכות; ואין נשיאות כפים ראייה, שהיא חמורה יותר מן התפלה ונאסרה אחרי שתיית רביעית והתפילין לא כן אלא מניחין על שלחנו עד זמן ברכה ולובשין קודם ברכת המזון ואח"כ מברך על מציאת כוס יפה; ומותר לאדם לעסוק במלאכתו ותפילין בראשו וכל שאינו מפנה לבו לבטלה מיקרי אינו מסיח דעתו מהן כדברי הרא"ש אם כן מותר למי שטרוד בעסקיו להניח תפילין כל היום, אדרבה הוא לבדו מצווה בהם כי חכמים ותלמידיהם פטורין מהם בטעם העוסק במצוה פטור מן המצוה וכן כל העוסקים במלאכת שמים הא במלאכת הדיוט חייבים, אבל לתפלה חלילה לנו מהיות טרודים בדבר אחר וכך אמרו חכמים לעולם ימוד אדם עצמו ומבעי ליה ליתוביה דעתיה קודם שיתפלל ופשוט הוא.

ועל אחרון אחרון, אמרו שבשביל המתפלל ערבית אחר פלג המנחה בטלו התפילין במנחה עצמה הם לא ידעו כי גם תפלת ערבית מצות תפילין נוהגת בה, כדהו עבדי רב חסדא ורבה בר רב הונא דהו מצלו בהו באורתא כדאיתא בפ' הקומץ רבה הביאוהו הרא"ש והמרדכי, ור' אבהו מתני בהו ברמשא כדאיתא בירושלמי, והלכה ומורין כן שלא לחלצן עד שתכלה רגל מן השוק אבל בתר הכי לא מורין. ומה שכתב הרמב"ם זמן תפילין ביום ולא בלילה צריך למוד רב, יעויין כסף משנה וקריית ספר ותשובתנו לזמן תפילין כדלקמן, ולא נטעה בשטחיות דבריו כפי העולה בתחלת העיון בלי התבוננות. והגאונים בב' ישיבות לא די שהיו מתפללין מנחה עם התפילין אלא אף ק"ש ערבית היו קורין בהן עד סוף ב' פרשיות כדאיתא בהגהה מימונית ספ"ד בשם העטור, ושם בתשובתינו הנז' בארנו יפה יפה מדוע לא היו משלימים בהם תפלתם כרב חסדא ורבה בר רב הונא כי לא היו חלוקים עליהם ודאי. ולא שמיע לן מ"ש חד מדרבנן כי שער של עגל מעכב במנחה, דכ"ע ידעי שלא הונח שם בכל עת אלא לפיוס

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה)

אריה ליבוביץ

הדין, ואבותנו שהיו עסוקים תמיד במלאכת שמים היו יכולים לפטור עצמם לפעמים ממצות תפילין, ומקום הניחו לנו להתגדר בה מרוב חסרונותינו אחר שהם היו גדורים ועומדים ומוחזקים במצות אחרות יותר ממנו, הלואי ונרבה במצות והתברכו בנו במנוחתם בג"ע ירננו על משכבותם.

וגם מנין הק' ברכות אינו ראה לדבר הזה, כי לא מנו אותם לפרושים שמרבים עליהן בכל יום מעין ברכותיו אלא לקלי עולם שלא יפחתו מהן.

והמתענה מעיד על עצמו שהולך בדרך טובים אעפ"י שאינו ת"ח וכשנאמר אליו להניח תפילין במנחה ישמע לעצתנו וארחות צדיקים ישמור. כללא דמלתא אם יאמר לכם יהושע בן נון מפומיה ובלבד מסברא שלא להניח תפילין במנחה בכגון זו לא אמרה תורה אליו תשמעון, והמונע רבים מעשות מצוה ומבקש טצדקי למפטר נפשיה צריך כפרה ודאי.

9 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לו סעיף ג

קטן היודע לשמור תפילין בטהרה שלא יישן ושלא יפיח בהם. הגה: ושלא ליכנס צהן לצית הכסא (רש"י פרק לולב הגזול), חייב אביו לקנות לו תפילין לחנכו. הגה: וי"א דהאי קטן דוקא שפוא צן י"ג שנים ויום אחד. (צעל העיטור) וכן נהגו, ואין לשנות (דברי ענמו).

10 - קיצור שו"ע סימן י' סעיף א'

וכל הזהיר במצות תפילין לנהוג בהם קדושה שלא לדבר בהם דברי הבליים ושיחת חולין מאריך ימים ומובטח שהוא בן עולם הבא שנאמר ה' עליהם יחיו ולכל בהם חיי רוחי ותחלימני והחייני.

11 - חידושי הגר"א שבת דף מט.

מה יונה כנפיה מגינות עליה כך תפילין (שבת מט.) ופ"ל תוס' שם דכשהיא פורחת באחת מהכנפים נחה בשניה, והנמשל הם ישראל, אף שאינם יכולים לעשות המצוות כתיקונם, אעפ"כ עושין כל מה שיוכלו. ולכן היה אומר רבינו הגאון ז"ל שמחוייבים לילך כל היום בתפילין ואף כי לפעמים לא ישמור עצמו בשיחה בטילה לא יבטל אותה דכל פעם עושה מצוה אחרת בהנחתו.

12 - מעשה רב סימן יח

זמן הנחת תפילין כאחרים ולילך בהם כל היום אפילו משא ומתן מותר ואכילת עראי ג"כ מותר רק דברים בטלים אסור ואם חושש ליוהרא בפני הבריות מותר בשל יד לבד. ומ"מ טוב לעשות של ראש קטן והרצועות יהיה ג"כ מכוסות מליך בשל יד לבד.

13 - כתר ראש אות טו

בהנהגות הגר"ח מוואלאזין זצ"ל כתב וז"ל לילך בתפילין כל היום ומותר אף במשא ומתן ואכילת עראי ג"כ מותר כדמצינו בחז"ל דהוי נמחי תנאי ואמוראי תפילין כד הוי אזלי לביהכ"ס ומנחי בסמוך וכן בירושלמי פ"ב דברכות ר"י בן זכאי לא הוי תפילין זיין מיניה לא בקיטא ולא בסיתוא ור' יוחנן כד הוי אזיל לבית המרחז היה לובשם עד בית הסמוך למרחץ ובצאתו חזר ולבשם ואף בשעה שעוסק בתורה חייב להפסיק וללובשן ולא נקרא היסח הדעת כי אם שחוק וקלות ראש אך אסור לדבר בהם דברים בטלים שעונשו כפול.

עוד אמר הגר"ח בשם רבו הגר"א ז"ל שהצטער הרבה על הדור הזה שמבטלין עיקר המצוה דתפילין שמצותה כל היום כידוע שבעל הסמ"ג היה מסבב העולם להזהיר לכל ישראל שילבשו בגד בת ד' כנפות עם ציצית כי אילו היה בכוחותיו היה סובב את העולם להחזיר עטרה ליושנה שיניחו ישראל תפילין כל היום והעיקר ליהרר שלא לישן בהם ושלא להפיח חו ובנקל יכול ליהרר ולקיים המצוה ובכל שעה מקיים הלובשן שמונה מצוות כמו שאמרו חז"ל [מנחות מד.] א"ר ששת כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשין וליוהרא לא חיישינן ולואי שגם הרוואים יעשו כן ואמר בשם רבו הגר"א שבזמן הזה אינו שייך יוהרא ואדרבה נכון לפרסם והרוצה להתנהג בפרישות יפרסם שרצונו לפרוש ולהסדק וזולת זה לא יפטר מהם אך שלא להפליד בפרישות כאילו הוא מובדל מן העולם והעיקר שיהיה הכל לשם שמים.

14 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לו סעיף ב

מצותן להיותם עליו כל היום, אבל מפני שצריכים גוף נקי שלא יפיח בהם ושלא יסיח דעתו מהם, ואין כל אדם

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה)

אריה ליבוביץ

יכול לזוהר בהם, נהגו שלא להניחם כל היום. ומ"מ צריך כל אדם לזוהר בהם להיותם עליו בשעת ק"ש ותפלה.

15 - שו"ת משכנות יעקב או"ח סימן מט

... וא"כ לפי זה צריכין אנו לחפש ולמצוא טעם על מה סמכו העולם עתה שלא להניח רק בשעת ק"ש ותפילה וגם הת"ח העוסקים בת"ת כל היום או רובו ולא שייך בהו הטעם שכתב הטור ז"ל צריך לזוהר שלא יפיח בהן דאותן העוסקים בת"ת ודאי גופן נקי ונהרין מהפחה בשעת לימוד ג"כ... וגם רוב האנשים אשר יודעים בנפשם שלא יפוחו כלל למה לא יחבשו פאר וגם טעם היסח הדעת שכתבו הטור ז"ל לא שייך רק בעוסקים במו"מ בצרכי הגוף אבל היושבים ועוסקים בתורה ליכא בהו היסח הדעת כלל...

אבל בשנשית לב לחקור על שורש המנהג נמצאנו כי ארכו לו הימים מימות התנאים ואמוראים שאמרו כל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה כו' עדיין רופפת בידם. ובירושלמי אמר מפני מה לא החזיקו בהם מפני הרמאים ופשטות הירושלמי משמע כד' ר"ו שהביא הב"י שפ"י כפשוטו מפני מה לא החזיקו בהן להניחן כל היום ומפרש מפני הרמאים שאם ינהגו להניחם כל היום יעשו גם הם ככה ויבואו לרמות הבריות וגם יגיע מזה קצת חלול השם ח"ו...

... וס"ל לר' ינאי שהמעוטר בתפילין כל היום צריך שיהיה נקי מכל חטא וכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליה...

והמדקדקין להניחן כל היום בעוסקים בתורה מה טוב ומה נעים רק שיזוהרו מאוד לעמוד ביראת השם ובכבוד ראש וזוהרו מאוד ממחשבת תאוה והרהור שזה נקרא קלות ראש דודאי אסור בתפילין לכ"ע ונקרא היסח הדעת לכ"ע וכדאמור בבעל קרי דאסור בתורה מה להלן באימה ויראה כו' מכאן אמרו כו' ובעלי קריין אסורין ופירש"י שאינו באימה כו' שאין בא רק מקלות ראש וזחות הלב שאל"כ לא בא לידי כך. מבואר מזה שהרהור נקרא קלות ראש וא"כ וודאי אסור בתפילין וכן מבואר בדברי הרמב"ם סוף פ"ד מה' תפילין שכתב קדושת תפילין גדולה מאוד שכ"ז שהן עליו הוא עניו וירא שמים ואינו נמשך בשחוק ושיחה בטילה ומחשבות רעות אלא מפנה לבו לדבר האמת וצדק כו' מבואר להדין דמחשבות תאוה ושיחה בטילה אסור בתפילין כמו שחוק...

וכתב ז"ל בשם הרמב"ם דלא הוי היסח הדעת רק שחוק וקלות ראש אבל כשהוא ישן אדרבה שוכח הבלי עולם וכ"כ הרא"ש והטור ז"ל לקמן ולכאורה מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב דין שלא יסיח דעתו מהן אפילו רגע א' כו' לא משמע כן אלא שצריך שתהא דעתו עליהן תמיד אבל דברי הר"ר נכונים שדברי הרמב"ם ז"ל בסוף הפרק מורים כן להדיא דאין איסור רק שחוק וקלות ראש ושיחה בטילה ומחשבה רעה ח"ו ומתוך שהתפילין עליו ימנע מזה כי יזכור ששם ה' נקרא עליו ומה"ט מחייבין ליה למשמש בהן בכל שעה שלא יסיח דעתו מהן כדי שלא יבא לידי שחוק וכשיזכור כל רגע בהתפילין אית ליה אימתיה דמאריה וא"כ בשינה שלא יבא לשחוק וקלות ראש אין בהסח הדעת מצד עצמו איסור כלל...

16 - תלמוד בבלי מסכת שבת דף קל עמוד א

תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון עבודת כוכבים ומילה - עדיין היא מוחזקת בידם, וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון תפילין - עדיין היא מרופה בידם

17 - בית יוסף אורח חיים סימן לו

והא דאמרין בירושלמי (ברכות פ"ב ה"ג) מפני מה לא החזיקו בה מפני הרמאים הכי פירושא מפני מה לא החזיקו העולם להיות מניחי תפילין כל היום כשרים ונאמנים בעיניהם כי כן היה הדבר ראוי ששם יי' נקרא עליו מפני הרמאים שהם רשעים ומניחים תפילין לרמות בהם העולם ולכאורה נראה שביאור דבריו הוא כמו שכתב רבינו ירוחם (ני"ט ח"ה קעא ע"ג) וזה לשונו פירוש שלא החזיקו בהם להניחן כל היום מפני הרמאים אבל בשעת תפילה כל אחד מישראל נקרא מפושעי ישראל אם לא יניחם ע"כ אבל כשתדייק דבריו משכחת שדברי הרא"ש הם כמו שכתבו התוספות בפרק במה טומנין (שבת מט. ד"ה כאלישע) דהכי פירושא מפני מה לא החזיקו נאמנות באדם המניח תפילין וקאמר מפני הרמאין שהיו מניחין תפילין לרמות בני אדם וכן כתוב בספר התרומה (סי' ריג):

18 - מעשה רב סימן סג

לתפלת מנחה וכן לערבית נוטל ידיו ומברך על נטילת ידים ומתפלל מנחה בטלית ותפילין של רש"י דוקא.

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה)

אריה ליבוביץ

19 - טעם ודעת דברים פרק ו פסוק ח

הנה מצות התפילין אות היא לישראל ונתנו לזכרון המופתים שנעשו ביציאת מצרים לבל נשכח מחובת העבדות להש"ת ונמשלנו בזה לאותו עבד שנצטוו ע"י אדונו לעשות עבורו את מלאכתו ונתן לו האדון איזה סימן לקשרו בבגדו שלא ישכח מה שצוה וכן אנו קושרים התפילין על ידנו ומניחים בראשנו לזכור תמיד מצות אהבת הש"ת ויחוד אמונתו ועיין רמב"ן שמות יג:טז.

ויש ליתן טעם עפ"י למנהגנו שלא להניח התפילין כל היום אף שמן הדין לקיים המצוה ככל שאפשר שהרי התפילין נועדו לאות ולזכרון על החיוב לאהבה את ה' ולעבדו ואם יניח אדם מישראל את התפילין ויסיח דעתו מעיקר חובתו הרי הוא מחלל קדושתן שאינו ממלא את מה שנדרש ממנו ע"י הנחתן וע"כ נהגו היום שלא להניח תפילין אלא בשעה שעובדים את הש"ת בתפלה שאז יפנה האדם מחשבתו ויתבונן בייחוד הבורא להגביר ולהוסיף בלבו אהבת הש"ת ויראתו.

20 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף ד

צריך שיהיו תפילין עליו בשעת ק"ש ותפלה

21 - תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טו עמוד א

יפנה ויטול ידיו, ויניח תפילין ויקרא קריאת שמע ויתפלל, וזו היא מלכות שמים שלמה. אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא קריאת שמע ומתפלל - מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, דכתיב: +תהלים כ"ו+ ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחתך ה

22 - תוספות מסכת ברכות דף יז עמוד ב

מ"מ יש לחלק בין תפילין לטלית דעיקר ק"ש ותפלה שייכי בתפילין כדאמר בסמוך כאילו מעיד עדות שקר בעצמו פירוש באדון שצוה שהוא קורא והיו לטוטפת ולאות על ידך ואין. ותפלה נמי כדאמרן קרי ק"ש ומתפלל זו היא מלכות שמים אבל ציצית שאינו אלא חובת טלית שאם יש לו טלית חייב ואם אין לו פטור מציצית ויכול לקרוא ק"ש בלא ציצית ודאי דהוי הפסקה

23 - לקוטי דינים ובאורים מהגר"ה הלוי (על מעשה רב)

ומשמע דה"ה במנחה דהא אמר ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן. וגם תפלת המנחה במקום קרבן קאי דהא נתקן כנגד תמיד הערב גם טלית במנחה נראה ג"כ כמ"ש התוס' הנ"ל בשם ר' יצחק בן יהודה ששלח אחר טלית ושהה השליח וכבר קרא ק"ש בברכותיה ונתעטף בטלית וגמר שמנה עשרה הרי דס"ל דגם לתפלה צריך טלית אע"ג דהתוס' דחו לה היינו שלא להפסיק בין גאולה לתפלה אבל בלא"ה בודאי מצוה להתפלל גם בטלית

24 - שו"ת תשובות והנהגות א"נא

הגר"א זצ"ל זירז מאד להניח תפילין כל היום שמצותן כן הוא ולאיסור היסח הדעת בתפילין אין צריך כוונות מיוחדות אלא שלא יבזה אותם בשיחה בטלה וקלות ראש וכ"ש לשון הרע וכדומה וכל שכן שיזהר לא להפיח בהם שזהו אסור חמור מאד.

ומאיך גיסא הקדוש האריז"ל החמיר לא להסיח דעת לרגע מגודל קדושתן ולדבריו נראה דבעלי מלאכה מעולם לא הניחו כל היום תפילין

והגר"א זצ"ל אמר שאם היה בכוחותיו היה מסבב העולם לקיים המצוה כל היום שבכל רגע מקיימן שמונה מ"ע ולא שייך ע"ז יוהרא ואדרבא נכון לפרסם...

ויש מקומות בארץ ישראל עם מנין מיוחד שמניחים כל יום תפילין למנחה חוץ מע"ש ולדעתי זהו תיקון גדול מאד וזכות מצות תפילין רבה מאד להגן על הזהיר להניחן וזהיר בקדושתן והלואי שהמנהג יתפשט ויהיה בזה ברכה מרובה מאד ומיהו לפעמים צריכים לדון שמא יש בזה יוהרא שמחזיק בחסידות בבית הכנסת שאין נוהגין בזה וראיתי יחידי סגולה מגאוני ישראל זצ"ל כמו מרן הגריז"ס זצ"ל שדקדק מאד לעצמו להניח טלית ותפילין בצינעא לעצמו כל יום לתפלת מנחה ובמשנ"ב בביה"ל כתב דהרמ"ע תיקן להניחם במנחה והוא בשו"ת הרמ"ע מפאנו סימן לט ויעו"ש שהזהיר ע"ז מאוד אבל לפשוטי המון עם יש להזהיר תמיד על קדושתן שגדולה מציץ בראש כהן גדול שאסור להסיח דעתו ממנו וכשלו בשו יזהר לנהוג בקדושה דוקא

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה) אריה ליבוביץ

25 - שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן לד

איסור לשנות ממנהג המקום ז' כסלו תשל"ז. מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מוהר"ר אברהם ד' גוטליב שליט"א הרב דק"ק אהל אברהם בפאריש צרפת..

הנה האיסור בביהכ"נ אחת לאיזה אינשי לשנות ממנהגי המקום בדברים הניכרים איכא שני איסורים חדא מלאו דלא תתגודדו שנדרש ביבמות דף י"ג ע"ב גם לענין דלא תעשו אגודות ואגודות והוא מדאורייתא דאל"כ לא היה שייך להקשות דמבעי ליה להקרא לגופיה, וכן הוא מפורש ברמב"ם פ"ב מע"ז הי"ד שכתב ובכלל אזהרה זו שלא יהיו שני בתי דינין בעיר אחת זה נוהג כמנהג זה וזה נוהג כמנהג זה ובשביל זה שהוא דרשא גמורה מהקרא הקשה הכ"מ איך לוקה בגדידה הא הוא לאו שבכללות ואם היה רק מדרבנן ואסמכתא לא היה קשה כלום הרי בהכרח שהוא מדאורייתא. ושנית מהדין אל ישנה מפני המחלוקת דבפסחים דף נ' ודין זה הוא מדרבנן.

ודין זה הוא אף במנהגים שאיכא בהו איסורא קצת וכ"ש באיסורים גמורים כמו בתפילין בחוה"מ = בחול המועד = שלהלובשין תפילין עובר בעשה כשאינו מניח ולהאין מניחין איכא אסור זלזול במועד, וכן הוא שינוי הנוסחאות שאיכא טעמים לכל נוסח ונוסח אסור אף שאולי איסור לא תתגודדו ליכא משום שליכא חלוקים בעיקרי נוסח הברכות והתפלות איסור השני שאל תשנה מפני המחלוקת ודאי איכא. ואם רוצה לומר וידוי קודם נפילת אפים הוא דוקא בלא שום היכרא לאחריני שהוא בלא הכאה על הלב, וגם אינו יכול לומר הי"ג מדות שלזה צריך דוקא עשרה שיאמרו עמו אף אם ימצא עשרה הרי זה השינוי בפרסום גדול. ורק מה שמניח תפילין גם בתפלת המנחה אין למחות בידו ואף שאיכא בזה משום יוהרא דמכיון דבא ממקום שנוהגין כן ליכא משום יוהרא. אבל על שאר השינוים צריך למחות בידו וגם לכופו בהתראה שיהיו מוכרחין לסלקו ממשרתו אם לא יעשה כהדין שלא ישנה כלום ממנהגי בית הכנסת כשהוא מתפלל בביהכ"נ אף שלא לפני התיבה, לבד הנחת תפילין בתפלת המנחה ואמירת וידוי בלא הכאה על הלב שלא ניכר. והנני גומר בברכה לשרות השלום ביניכם ובין כל ישראל, ידידו, משה פיינשטיין.

26 - תשובת מו"ר הגר"צ שכטר (מכת"י)

ה' לס' בלק, י"ב תמוז,
לכב' הגב' קנטור, תחיל

ברוב המקומות ורוב הישיבות שבעולם רק נוהגים להניח תפיין בשעת תפילת שחרית כי תפילין צריכים גוף נקי, ואנחנו חוששים שזה חסר אצלנו, (שיהיה הגוף נקי מהרהורים בלתי נכונים), על כן נהגו כבר כמה מאות שנים לצמצם את הנחת התפילין למינימום. דבר ידוע הוא שבישיבת וואלאז'ין רק הרשה הנסי"ב לתלמיד אחד - הרב קוק ז"ל - להיות בתפילין כל היום ואף בזה הר' חיים סולוביצ'יק לא הי' ניח"ל. אם בחור לומד בישיבה שבה כל התלמידים יושבים בתפילין כל היום - ניחא. אבל שילמד בישיבה שלא כן נהגו - בודאי לא יתפרשו הדברים כ"מיחזי כיוהרא" - אלא כיוהרא ממש והקב"ה הוא קל מסתתר, ומכח הצלם אלקים שלנו - עלינו לנהוג בצניעות - לנהוג כנסתר, שלא יהי' בולט בין שאר האנשים בדבור, במלבוש, או בהנהגה, ויש בזה משום מדת הצניעות. בכבוד,
צבי שכטר

27 - משך חכמה בראשית יד:כג

ובחולין בשכר שאמר אברהם אבינו מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לשתי מצוות לחוט של תכלת ורצועה של תפילין ויתכן שבתפילת שחרית שאברהם תיקנה כל ישראל מלובשים בתפילין וטלית גדול משום זה [הערת הרב קופרמן - כי קשה לרבינו מדוע תיקנו להניח תפילין ולהתעטף בטלית דוקא בתפילת שחרית כששתי מצוות אלו מחייבות במשך כל היום לכן משיב כי תיקנו מצוות אלו כמחייבות בתפילת שחרית שהיא תפילת אברהם אבינו ללמד כי בזכותו של אברהם זכינו להן]

28 - ביצחק יקרא על המשנ"ב

יש הנוהגים בתעניות להניח תפילין במנחה והטעם כי הגוף נקי וכדי להשלים מאה ברכות. ואינני יודע מצד נקיין הגוף מה ההתר שלא להניח בשאר ימים בשעת מנחה כי מאחר שמתפלל הרי ממילא מחויב בנקיין הגוף. ומוח"ז הגאון ר' אליעזר יודא פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר, במשך נ' שנים התפלל ביחידות מנחה, כדי שיוכל להניח תפילין בצנעה. וכן נהג הרב מבריסק זצ"ל להניח תפילין במנחה, גם אדמו"ר זלה"ה נהג כך בתקופה מסימת. ועיין בבאור

בענין לבישת תפילין כל היום (ובפרט בשעת תפילת מנחה)
אריה ליבוביץ

הלכה ד"ה בשעת. וכן צריך להעדיף ש"ץ עם תפילין כי התפלה בתפילין חשובה יותר ויש בה יותר קבלת עול מלכות שמים.

הסח דעת בתפילין הוא מחלקת האר"י והגר"א, להאר"י צריך לחשב כל רגע ורגע על התפילין ולהגר"א די שלא יישן ולא ינהג בקלות ראש, ואדרבא יניחם כל היום ואין בזה משום יוהרא.

29 - ראשית חכמה שער הקדושה פ"ו אות ס'

וכבר נתפשט המנהג בארץ ישראל ללבוש תפילין אפילו בתפילת המנחה וכן ראוי לנהוג

Commitment and Complexity Page 41 - 30

I hear of Yeshivot Hesder where the students don tefillin for Mincha Prayers. Tefillin add holiness. Halakhically this practice is not arrogant or otherwise inappropriate; in fact, technically, the opposite is true. But I belong to a different generation. I have been fortunate enough to pray with some of our Gedolim: Rav Shlomo Zalman Auerbach, Rav Yitzchak Weiss (author of Minchas Yitzchak), Rav Isser Zalman Meltzer and Rav Aharon Kotler, and I never saw any of them recite mincha wearing tefillin. No one in the previous generation would have considered wearing tefillin for Mincha when the Gedolim did not, despite what the technical halkha may suggest. Thirty years ago, I was told by Rabbi Bergman, the son in law of Rav Schach and a close disciple of the Chazon Ish, that he once decided to build a sukka according to all the specifications of the Chazon Ish: a sukkah without any nails. On the eve of Sukkot, he suddenly thought, "How can I have a 'mehudar' sukka when my grandfather did not?" He immediately took some nails and fastened them into his sukka.